

EGER VÁR VIADALJÁRÓL VALÓ ÉNEK HISTÓRIA

Tihódi Lantos Sebestyén

MÁSOD RÉSZE

- Viceporkoláb másik, Nagy Bertalan,
Széköl Kálmán, Nágoli Urbán, Vince ispán,
Vitéz István, Fekete István, Nagy István,
565 Rédei Ferenc, Budaházi István.
- Vala Gusztovitt György, Liszkai Horvát György,
Gyulai György, Orbonáz György, Dormán György,
Szólláti György, Iváni György, Széköl György,
Kamonyai Imre, Baronyai György.
- 570 Vala Horvát Gergöl, Varsáni János,
Barbél János, számtartó Sukán János,
Nagy Gábor, János ispán, Józsa János,
Pribék Józsa, Szabó Márton, Barát Miklós.
- Vala Körmendi Máté, Halmi Miklós,
575 Kis Dienös, Nagy Bálint, Pozsgai Miklós.
Gersei Benedök, Gálházi Miklós,
Balogh Bálint, Nagy Bálint és Vas Miklós.
- Vala Szirmai Pál, Gasparitt Mihál,
Döngelegi Gáspár és Horvát Mihál,
580 Szatai Imre, Nagy Mihál és Nagy Antal,
Tetétleni Pál és Szabolcska Mihál.
- Vala Ráskai Pétör, Terek Dömötör,
Istenmezei Sándor, Filöp Dömötör,
Tardi Pétör, Onori Gábor, Hős Pétör,
585 Kamorai Gábrriel, Trincsoni Pétör.
- Vala Kulcsár Imre, ki jó borral tarta,
Sáfár István eleven csukával tarta,
Benedök kovács lovamat megpatkolta,
Szakács Balázs igaz ageből tarta.
- 590 Jó hívséggel ezök cseleködének,
Munkát, fáradságot ők szönvedének,
Kik mindvégig erős hitben levének,
Sok jámbortúl dicséretöt nyerének.

A hősök névsorának betetőzése:

A szakasz fő témája

Tinódi Lantos Sebestyén

Tinódi Sebestyén ebben az epizódban fejezi be az egri vár legfontosabb védőinek, tisztjeinek és altisztjeinek név szerinti felsorolását. A keresztnév (Istvánok, Györgyök, Miklósook, Mihályok és Péterek) ritmikus csoportosítása után a krónikás egy zseniális fordulattal a háttérben dolgozó, de a vár túléléseért felelős belső ellátó személyzetet (a kulcsárt, a sáfárt, a kovácsot és a szakácsot) is név szerint dicséri, végül megemlékezik a védők hűségéről és emberfeletti kitartásáról.

Mi történik ebben a blokkban?

* **563–565. sor:** Folytatódik a vár gerincét adó tisztek lajstroma. Elsőként a másik alvárnagyot, Nagy Bertalant, valamint a keménykötésű Székely Kálmánt, Nágoli Urbánt és Vince ispánt említi. Utánuk következik az Istvánok rohamcsapata: Vitéz István, Fekete István, Nagy István és Budaházi István, kiegészülve Rédei Ferencsel.

* **566–569. sor:** Itt a Györgyök ritmikus, szinte doboló névsora veszi át a szót. Tinódi egymás után zengi be Gusztovitt György, Liszkai Horvát György, Gyulai György, Orbonáz György, Dormán György, Szólláti György, Iváni György, Székely György és Baranyai György nevét, akikhez Kamonyai Imre is csatlakozik.

* **570–573. sor:** Újabb nevek sorakoznak fel: Horvát Gergely után a Jánosok újabb csoportja érkezik (Varsáni János, Barbél János). Köztük van a vár pénzügyeiért és készleteiért felelős Sukán János számtartó, valamint János ispán és Józsa János is. A sort Pribék Józsa, Szabó Márton és Barát Miklós zárja.

* **574–577. sor:** A Miklósook és Bálintok csapata lép elő: Körmendi Máté és Kis Dénes mellett Halmi Miklós, Pozsgai Miklós, Gálházi Miklós és Vas Miklós neve harsan fel, miközben a Bálintok közül Nagy Bálint (kétszer is említve, valószínűleg apa és fia vagy két azonos nevű harcos miatt) és Balogh Bálint kap helyet Gersei Benedek mellett.

* **578–581. sor:** A Mihályok következnek: Szirmai Pál, Döngelegi Gáspár, Szatai Imre és Nagy Antal mellett Horvát Mihály, Nagy Mihály és Szabolcska Mihály biztosítják a falakat Tetétleni Pállal karöltve.

* **582–585. sor:** A névsor utolsó katonai blokkját a Dömötörök, Gáborok és Péterek adják. Török Dömötör és Fülöp Dömötör, Istenmezei Sándor, Onori Gábor és Kamorai Gábor mellett a csatákban edzett Tardi Péter, Trincsoni Péter, Ráskai Péter és a sokatmondó nevű Hős Péter zárja a harcosok sorát.

* **586–593. sor:** Tinódi egy meglepő és rendkívül emberi, személyes hangvételre vált! Bemutatja azokat a civil és logisztikai hősöket, akik nélkül a vár egy hetet sem bírt volna ki, és akik őt magát is vendégül látták, mikor Egerben gyűjtötte az adatokat: Kulcsár Imrét, aki a jó egri borral tartotta a lelket a harcosokban; Sáfár Istvánt, az ételmezési tisztet, aki még a legnagyobb ostromzár alatt is friss csukával tudott szolgálni; Benedek kovácsot, aki a krónikás lovát patkolta meg; és Szakács Balázst, aki tiszta szívből, finom ételekkel táplálta a védőket. A szakasz egy ünnepélyes, emelkedett zárattal fejeződik be. Tinódi rögzíti, hogy ezek az emberek – katonák és mesteremberek egyaránt – mindvégig tiszta hitben, megingathatatlan hűséggel szenvedték el a pokoli munkát és a fáradozást, amiért az egész keresztény világban örök dicséretet és tiszteletet nyertek.

EGER VÁR VIADALJÁRÓL VALÓ ÉNEK HISTÓRIA

Tinódi Lantos Sebestyén

Fontosabb régi szavak és magyarázatuk

- * **Számtartó:** A vár bevételeit, kiadásait és zsoldlistáit vezető, magas rangú gazdasági tisztviselő.
- * **Kulcsár:** A vár élelmiszer- és borospincéinek őrzője, az éléstár felelőse.
- * **Sáfár:** Gazdasági intéző, az élelmiszerek és ellátmányok beszerzéséért és kiosztásáért felelős személy.
- * **Megpatkolta:** Új patkót vert a ló lábára (létfontosságú volt az énekmondónak, hogy tovább tudjon utazni a hírrrel).
- * **Igaz ageből:** Igaz agyból, azaz tiszta szívből, jóakaratóan, odaadóan.

Érdekességek

- * **A csuka mint luxus az ostromgyűrűben:** Sáfár István azzal büszkélkedhetett, hogy „eleven csukával” (587. sor) tartotta a krónikást. Ez zseniális részlet! Egy teljesen körbezárt várban, ahol a törökök elvágták a külső utánpótlást, friss halat enni hihetetlen dolog volt. Ez azt bizonyítja, hogy az egri vár alatti titkos pincerendszer vagy a vár belső kútjai és víztározói, esetleg az Eger-patak várba vezetett ágai még az ostrom alatt is biztosították a friss vizet és a halászat lehetőségét.
- * **Tinódi, a beépített oknyomozó:** A 586–589. sorokból kiderül, hogyan dolgozott Tinódi. Nem otthon, a karosszékekben találta ki a neveket, hanem az ostrom után közvetlenül Egerbe utazott. Leült a katonákkal a pincében borozni, a szakács adott neki enni, miközben a kovács épp a lovát patkolta. A történelem legpontosabb névsorát tulajdonképpen egy jó tál étel és néhány kupa egri bor mellett jegyezte fel a túlélők elbeszéléseiből.

Történelmi háttér

A hadtörténészek számára ez a névsor felbecsülhetetlen értékű dokumentum. Megmutatja, hogy a vár nemesi tisztjei mögött ott állt a korabeli magyar társadalom minden rétege: a kézművesek (kovács, szabó), a hivatalnokok (számtartó, ispán) és a külföldi zsoldosok is (mint a Horvát és Rácz nevű vitézek). Dobó István zseniális belső rendszert tartott fenn: Sukán János számtartó és a sáfárok hajszálpontosan beosztották az élelmet és a puskaport, így a vár belső logisztikája egyetlen pillanatra sem omlott össze, ami legalább annyira fontos volt a győzelemhez, mint a falakon vívott fegyveres harc.

EGER VÁR VLADALJÁRÓL VALÓ ÉNEK HISTÓRIA

Tinódi Lantos Sebestyén

Kérdések

1. Történelem:

Miért volt Sukán János számtartó, valamint a kulcsárok és sáfárok munkája ugyanolyan fontos az egri győzelemben, mint a bástyákon harcoló katonáké?

2. Irodalom:

Miért vált át Tinódi a katonák merev, katonai listájáról hirtelen a szakács, a kovács és a borért felelős kulcsár dicséretére, és hogyan teszi ez személyesebbé a krónikát?

3. Kreativitás:

Képzeld el egy esti jelenetet az egri vár konyháján az ostrom szünetében: Szakács Balázs kavarja a gőzölgő üstöt, miközben Kulcsár Imre letesz elé egy kancsó bort. Írj le 3 mondatban egy rövid, feszült párbeszédet közöttük arról, hogyan tartják a lelket a fáradt vitézekben!

EGER VÁR VLADALJÁRÓL VALÓ ÉNEK HISTÓRIA

Tinódi Lantos Sebestyén

Minta Válaszok:

1. Történelem:

Egy hosszan tartó ostrom során a logisztika és az erőforrások beosztása élet-halál kérdése, így Sukán János számtartó, a sáfárok és a kulcsárok precíz munkája biztosította, hogy a katonák ne éhezzenek, a puskaapor ne fogyjon el idő előtt, és a belső rend mindvégig stabil maradjon, megakadályozva a készletek kimerülése miatti kapitulációt.

2. Irodalom:

Tinódi a civil mesteremberek beemelésével lebontja a száraz katonai hadrend ridegségét, és bemutatja a vár mindennapi, hús-vér valóságát. Ezzel a személyes, hálás hangvétellel nemcsak a saját egri látogatásának emléket állít, hanem zseniálisan érzékelteti, hogy Eger védelme egy kollektív, osztársadalmi összefogás volt, ahol a kovács kalapácsa és a szakács fakanala ugyanúgy a hazát szolgálta, mint a vitézek szablyája.

3. Kreativitás:

„Imre, önts még abból a vörösből a mártásba, mert a falról lejövő legényeknek több kell most a puszta kásánál, ha holnap is meg akarják állítani a pasát!” – mondta Balázs, miközben hatalmas kanáljával az üst alját kaparta. Kulcsár Imre fáradtan megtörölte a homlokát, felemelte a nehéz kancsót, és elmosolyodott: „Megkapják a magukét, Balázs, még a legmélyebb hordóból is csapra verek egyet, mert amíg a gyomruk tele van jó egri borral és meleg étellel, addig a janicsárok imádkozhatnak a saját istenükhöz!”